

Regeringskansliet
Miljö- och Energidepartementet

Remissyttrande avseende Promemorian vattenmiljö och Vattenkraft

I promemorian Vattenmiljö och vattenkraft föreslås ett antal ändringar av miljöbalken och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken. Syftet med ändringarna ska vara att tillmötesgå EU-kommissionens kritik av det svenska genomförandet av det s.k. ramdirektivet för vatten samt att genomföra den blocköverskridande överenskommelse om Sveriges energipolitik, som träffades den 10 juni 2016.

Energiöverenskommelsen innebär att Sverige ska leva upp till kraven i ramdirektivet för vatten, införa så kallade moderna miljötillstånd för vattenkraften, utforma reglerna för prövning av vattenkraft så att de inte blir onödigt betungade eller kostsamma i förhållande till miljönytta och att utbyggnad av vattenkraften ska ske genom effekthöjningar i befintliga verk. Överenskommelsen utgår från att vattenkraftsbranschen fullt ut ska finansiera kostnaderna för att Sverige ska kunna leva upp till EU-rättens krav.

Bångbro Kraft AB:s synpunkter på förslagen i promemorian kan sammanfattas enligt följande:

Den föreslagna stoppregeln i 2 kap. 7 § och 5 kap. 3 § miljöbalken går längre än vad som krävs enligt ramdirektivet för vatten och Weserdomen. Om regeln införs kommer det att bli betydligt svårare att erhålla tillstånd till verksamheter som på något sätt kan påverka en vattenförekomsts status. De föreslagna reglerna riskerar att försvåra eller till och med hindra fortsatt drift av många mindre vattenkraftanläggningar. Den föreslagna lydelsen av 5 kap. 3 § miljöbalken, att verksamheter eller åtgärder som äventyrar möjligheterna att följa en miljökvalitetsnorm, riskerar dessutom att motverka energiöverenskommelsens mål om effekthöjning i redan reglerade vattendrag.

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering innehåller på förhand fastställda gränsvärden för samtliga kvalitetsfaktorer och parametrar och ger inte någon möjlighet till bedömningar utifrån individuella förhållanden. Detta riskerar att medföra felaktiga bedömningar gällande en vattenförekomsts ekologiska status. Att strikt tillämpa föreskrifter vid tillstånd- och omprövningar kan resultera i marginaleffekter som inte kan motiveras utifrån målet att uppnå god status eller motverka försämring. Tillståndsmyndigheten bör därför ges rätt att göra en egen bedömning av huruvida underlaget visar att god ekologisk status uppnås eller inte, dvs. hur de underliggande kvalitetsfaktorerna och parametrarna ska bedömas.

Bestämmelserna om omprövning av vattenkraftsverksamheter innebär att prövningen helt utgår ifrån vattenmyndigheternas beslut om miljökvalitetsnormer och utpekande av kraftigt modifierade vatten. En verksamhetsutövare kommer således att ha ytterst begränsade möjligheter att, inom ramen för en omprövning, göra gällande att åtgärder som

vattenmyndigheten eller andra myndigheter förespråkar för att miljökvalitetsnormerna ska följas är orimliga. De energifokuserade kriterierna för att peka ut en vattenförekomst som kraftigt modifierad innebär att många anläggningar riskerar utrivning utan möjlighet för verksamhetsutövarna att ifrågasätta grunden för beslutet. Detta kan inte vara förenligt med ramdirektivet för vatten eller grundläggande principer om egendomsskydd och rätten till rättslig prövning.

Föreliggande promemoria kan ses som ett förslag till nedläggning av merparten av klass 3 anläggningarna (de 1 700 minsta vattenkraftverken och dammarna i landet). Genom att inte erkänna rättskraften hos äldre rättigheter som många av dessa anläggningar vilar på och samtidigt avskaffa möjligheten till lagligförklaring av de berörda anläggningarna så riskerar dessa att i praktiken bli klassade som anläggningar/verksamheter som är tillståndslösa. Orsaken till detta är att den process som ska följa enligt den nationella planen, dit berörda kraftverksägare ska kunna ansluta sig genom en enkel anmälan, kommer klass 3 innebära att anläggningar utpekade som ej samhällsviktiga anläggningar. Skälet till detta är att klass 3 anläggningarna inte kommer att anses kunna bidra till effektbalansering av elnätet ur ett nationellt perspektiv, vilket i grunden är en felaktig slutsats som bygger på grava förenklningar och nedvärderingar av nyttan av småskalig vattenkraft. Vidare har vattenkraftens fördämningar en stor samhällsnytta i form av att minska risken för översvämning. Stora utrivningar kommer därför medföra klara samhällsproblem av vars storlek det är svårt att överblicka. Detta leder till att det även på ett övergripande plan finns klara skäl att omarbета och förändra det förslag som är framlagt.

Det måste istället ske en noggrann analys av de aktuella frågorna i kommande lagstiftning. Utrivning av dammar, som förslaget riskerar att leda till, har mycket negativa effekter på biologisk mångfald, riskerna för översvämningar ökar när möjligheter att hålla vatten försvinner, värdefulla kulturlandskap kommer att raderas o.s.v. Listan över alla de negativa aspekter som förslaget kommer att leda till har inte analyserats överhuvudtaget vilket är en direkt nödvändighet. Vidare så måste även andra direktiv från EU som också implementeras i svensk rätt såsom översvämningdirektivet (infört genom SFS 2009:956) och förordningen om invasiva främmande arter (förordning 1143/2014) beaktas, något som inte har skett här.

Niclas Reinikainen
VD
Bångbro Kraft AB